

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060306

DOM
2022-05-03
Stockholm

Mål nr
P 1852-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-01-25 i mål nr P 2896-20, se bilaga A

PARTER

Klagande M.N.

Motpart

1. Byggnadsnämnden i Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

2. A.F.

Ombud: Advokat T.E. och biträdande jurist B.E.

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av enbostadshus och stödmurar på fastigheten A i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Byggnadsnämnden i Göteborgs stads beslut den 17 mars 2020, dnr BN 2020–000480, att ge bygglov för enbostadshus och stödmurar på fastigheten A och avslår bygglovsansökan.

Dok.Id 1798503

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.N. har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå ansökan om bygglov. I andra hand har han yrkat att ärendet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

A.F. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Byggnadsnämnden i Göteborgs Stad har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.N. har anfört detsamma som i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg. Fastigheten hade kunnat bebyggas med ett suterränghus utan att komma i konflikt med detaljplanen. Mark- och miljödomstolen har vidare i sin bedömning missat att syftet med detaljplanen inte bara är att området närmast Nyängsvägen inte ska bebyggas, utan även att befintlig natur ska sparas. Mark- och miljödomstolen har även missat att stödmuren mot fastigheten B har placerats på prickad mark 2,35 – 2,5 meter från tomtgräns.

A.F. har anfört detsamma som i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg. Huruvida fastigheten hypotetiskt sett hade kunnat bebyggas med något annat är inte av relevans för prövningen. Detaljplanen ger inget stöd för att fastigheten ska bebyggas med suterränghus. Det är inte heller troligt att ett suterränghus hade eliminerat behovet av stödmurar eller på något sätt begränsat påverkan på naturkaraktären. Samtliga stödmurar är placerade på punktprickad mark med beteckningen *n*, där det är tillåtet att uppföra stödmurar. Områdets topografiska och byggnadstekniska förutsättningar kräver stödmurar av en högre höjd och större omfattning än vad ett topografisk plattare område utan lika omfattande klippor och berggrund skulle kräva. Det kan därför ifrågasättas om storleken på stödmurarna är en planavvikelse. Detsamma gäller markuppfyllnaden. Det vore en oförutsebar och

orimlig tolkning och tillämpning av detaljplanen att dessa uttryckligt tillåtna åtgärder samtidigt kan utgöra planavvikelser.

Byggnadsnämnden har anfört detsamma som i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg. Planbestämmelsen *n* ska förstås så att stödmurar får uppföras.

Stödmurarna ska kläs med natursten och döljas av planteringar. De kommer därmed att få ett utförande som är planenligt i förhållande till kravet på att stödmurar ska anpassas till omgivningen och döljas av planteringar. Murarnas storlek är ingen avvikelse.

Markåtgärderna kopplade till stödmurarna har dock medfört att det som beskrivs som en parkliknande karaktär inte fullt ut har kunnat bevaras, vilket bedöms som en avvikelse från detaljplanen. Åtgärderna är dock med hänsyn till topografin nödvändiga för ett ändamålsenligt bebyggande av tomten. Omfattande markarbeten är nödvändiga oavsett hustyp. En byggnad med två ordinära våningar kräver något mer i fråga om markarbeten än ett suterränghus. Även ett suterränghus hade dock ställt krav på markarbeten som inte ryms inom detaljplanen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att huvudbyggnadens placering mot fastigheten B strider mot planen men att avvikelsen kan godtas som en liten avvikelse (9 kap. 31 b § 1 plan- och bygglagen, 2010:900, PBL). Vad gäller att verandan delvis skulle vara placerad på prickmark kan Mark- och miljööverdomstolen inte utläsa att så skulle vara fallet. I denna del föreligger således ingen avvikelse. Mark- och miljööverdomstolen instämmer vidare i mark- och miljödomstolens bedömning att huvudbyggnadens placering i förhållande till fastighetsgränsen mot C och åtgärderna inom prickmarken längs Nyängsvägen strider mot planen men att dessa avvikelser är för omfattande för att godtas som en liten avvikelse. Mark- och miljödomstolen har dock i den överklagade domen godtagit dessa avvikelser med stöd av 9 kap. 31 b § 2 PBL som anger att en avvikelse kan godtas om avvikelsen är förenlig med detaljplanens syfte och åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har

att ta ställning i målet är om det finns utrymme för att, såsom mark- och miljödomstolen gjort, godta avvikelserna med stöd av 9 kap. 31 b § 2 PBL.

Vad som ska anses förenligt med detaljplanens syfte ska bedömas utifrån planens övergripande syfte som anges i planbeskrivningen och sådana underförstådda syften som följer av enskilda planbestämmelser och planens utformning i övrigt (jfr prop. 1989/90:37 s. 56 och prop. 2013/14:126 s. 179). Vad som avses med att åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt exemplifieras i förarbetena. Det kan till exempel vara fråga om att det är nödvändigt att anlägga en mindre transformatorstation på mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas för att det ska vara möjligt att försörja bebyggelsen, som detaljplanen avser att möjliggöra, med el i samband med att ett område bebyggs. Likaså bör det vara möjligt att medge bullerplank på mark som enligt planen inte får bebyggas, om bullerplanket är nödvändigt för att planområdet ska kunna bebyggas i övrigt på det sätt som detaljplanen anger. Det kan även tänkas att det ibland kan finnas behov av skydds- och säkerhetsåtgärder som behöver kunna vidtas eller utföras på ett sätt som strider mot detaljplanen. Även sådana avvikelser bör kunna medges. Att åtgärden ska vara av begränsad omfattning innebär att den nödvändiga åtgärden aldrig kan tillåtas bli ett dominerande inslag i förhållande till de åtgärder som planen avser att möjliggöra i övrigt. Tvärtom om bör det krävas att den nödvändiga åtgärden underordnar sig övriga byggnadsverk på platsen (prop. 2013/14:126 s. 179 ff.).

I detta mål framgår av planbeskrivningen till detaljplanen att planen i huvudsak tar sikte på att genom en ändring göra det möjligt att bevilja bygglov för ett enbostadshus på en intilliggande fastighet, D. Samtidigt anges som motiv för detaljplanen att det också bör prövas om byggrätten för två närliggande fastigheter, C och A, kan justeras så att den byggbara ytan på C utvidgas mot väster och mer natur sparas utmed Nyängsvägen. Under rubriken ”Detaljplanens innebörd” anges att byggrätten för C har utökats något mot väster och den byggbara ytan för A i motsvarande grad har minskats utmed Nyängsvägen. Avsikten är att tomtgränsen mellan

fastigheterna ska flyttas ca 5 meter mot väster för att möjliggöra en bebyggelse där mer befintlig natur kan sparas utmed Nyängsvägen.

Mot bakgrund av vad som ovan redovisats om syftet med detaljplanen får det, trots att planen primärt tar sikte på möjligheten att bebygga en helt annan fastighet, anses att avvikelserna när det gäller huvudbyggnadens placering i förhållande till C är förenliga med detaljplanens syfte. Den valda utformningen av huvudbyggnaden kräver emellertid omfattande anpassningar av marken i strid med detaljplanen för att kunna uppföras. Åtgärderna kan alltså inte sägas vara av begränsad omfattning. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar vidare att det inte är visat att det inte skulle gå att uppföra ett hus utan aktuella avsteg från detaljplanen. Åtgärderna är således inte nödvändiga för att området ska kunna användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 juni 2017 i mål nr P 9943-16). När det gäller åtgärderna inom prickmarken längs Nyängsvägen kan dessa därtill inte anses vara förenliga med detaljplanens syfte mot bakgrund av stödmurarnas höjd och omfattning och vad som i planen anges om att befintlig natur ska sparas utmed vägen. Vid dessa förhållanden är 9 kap. 31 b § 2 PBL inte tillämplig.

Eftersom åtgärderna strider mot detaljplanen och avvikelserna inte kan tillåtas saknas förutsättningar för att bevilja bygglov. Nämndens beslut att ge bygglov för enbostadshus och stödmurar ska därför upphävas och bygglovsansökan avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Inger Holmqvist samt tf. hovrättsassessorn Frida Camber, referent.

Föredragande har varit Viktor Alenius.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-01-25
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 2896-20

PARTER
Klagande
A.F

Ombud: B.E. och advokat T.E.

Motparter

1. Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun

2. M.N.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2020-06-11 i ärende nr 403-18143-2020, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av enbostadshus och stödmurar på fastigheten A i Göteborgs kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut fastställer mark- och miljödomstolen byggnadsnämndens i Göteborgs kommun beslut den 17 mars 2020 (§ 105, dnr BN 2020-000480) att bevilja bygglov för nybyggnad av enbostadshus och stödmurar på fastigheten A i Göteborgs kommun.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun har den 17 mars 2020 (§ 105, dnr BN 2020-000480) beviljat bygglov för nybyggnad av enbostadshus och stödmurar på fastigheten A i Göteborgs kommun. Beslutet överklagades av M.N. till Länsstyrelsen i Västra Götaland, som upphävde nämndens beslut och avslog ansökan om bygglov, se bilaga 1.

A.F. har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

A.F. yrkar att länsstyrelsens beslut ska upphävas och att nämndens beslut att bevilja bygglov ska fastställas. Han yrkar därutöver att Stadsbyggnadskontoret vid Göteborgs Stad ska yttra sig avseende detta överklagande och eventuella kvarvarande mindre avvikelser och anför i huvudsak följande.

Detaljplanen vann lagakraft år 1998 och antogs för möjliggörandet av att i efterhand bevilja bygglov för byggnaden på fastigheten D som redan hade uppförts i strid med tidigare gällande detaljplan, men även för att justera byggrätten på hans fastighet.

35 m stödmur placerad mellan 0,5-1,5 m in på mark som inte får bebyggas
Gällande detaljplan avseende fastigheten är antagen och upprättad år 1997 och ska tolkas i enlighet med den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL.

Frågan i detta mål gäller om placeringen av stödmuren på i detaljplanen punktprickad mark är planenlig. Enligt ÄPBL innebär punktprickning att marken inte får bebyggas med byggnader. Att marken på detaljplanen är punktprickad innebär därmed inte ett förbud mot uppförandet av en stödmur.

Vid planläggningen hade kommunen vetskap om att markområdets topografi krävde stödmurar för uppförandet av bostäder på de fastigheter som omfattas av detaljplanen. Utförandet av nämnda stödmurar har även definierats såväl i plankartan som i planbeskrivningen. Marken som stödmuren är placerad på är enligt plankartan märkt

med punktprickning och beskrivningen "*Marken får inte bebyggas*" och med markeringen "n" med beskrivningen " [...] *Stödmurar skall anpassas till omgivningen och döljas av planteringar*". Av plankartan är det därmed mycket tydligt att byggnader inte får uppföras inom punktprickat område, men att kommunen, vid antagandet av detaljplanen, ansåg att stödmurar ska vara tillåtna att uppföra på fastigheten. Vid jämförelse mellan bygglovsansökan och plankartan är placeringen av stödmuren därmed planenlig.

Den prickade marken mot Nyängsvägen har i detaljplanens planbestämmelser beteckning "n" på plankartan. A är enda fastigheten inom detaljplanens område som har beteckningen "n". Då det vid detaljplanens upprättande inte fanns några stödmurar på med "n" betecknad yta kan dessa murar enbart tillföras i efterhand. Därmed har det vid författandet av detaljplanen funnits klara intentioner om att tillåta stödmurar på denna yta. Syftet bör därmed anses som underförstått.

På plankartan redovisas två områden punktprickad mark inom fastigheten A. Den punktprickade marken i fastighetens sydvästra del är genom egenskapsgräns särskild från ytan mot öster och norr trots att dessa är i direkt anslutning till varandra. Detta tyder ytterligare på att särskild tyngd erlagts beteckningen "n" som godkänner placering av stödmurar.

Det förekommer alltså inga förbud mot uppförandet av stödmurar inom det område på detaljplanen som är punktprickat, och synnerligen inte inom det område som är punktprickat och markerat med beteckningen "n".

Förevarande stödmur är nödvändig för uppförandet av ett enbostadshus på fastigheten och därmed nödvändig för att ens utnyttja byggrätten enligt detaljplanen. Stödmuren är enbart 1,8 m hög. Det förekommer inga omständigheter som gör att stödmuren i detta fall ska likställas med annan anläggning (jfr Mark- och miljödomstolens dom den 28 april 2015 i mål nr P 4161-14).

Stödmurarna enligt bygglovet kommer, i linje med vad som föreskrivs i detaljplanen, döljas av plantering i form av murgröna, rododendronbuskar och häck. Murarna kommer i och med denna åtgärd inte vara synliga från norr, öster eller söder.

Mindre avvikelse - stödmur

Längs Nyängsvägen är det vanligt förekommande med stödmurar av varierande slag, då den kuperade topografin innebär att byggnation inte är möjlig utan utjämnningar av marknivån. För det fall mark- och miljödomstolen ändå skulle finna att stödmurens placering inte är planenlig, utgör den i alla fall en mindre avvikelse.

Stödmurens placering är vidare motiverad av att det inte utan stödmurar går att nyttja byggrätten, samt att stödmurarna har bästa möjliga placering på fastigheten. Uppförande av stödmur inom det punktprickade området sker därmed inte i strid med detaljplanens syfte.

Stödmuren är placerad maximalt 1,8 m in på det punktprickade området. Huvudsakligen är placeringen närmare än 1,8 m gränsen till icke-punktprickad mark. Placeringen motiveras även av att om inte stödmuren placerats på detta ställe, måste i stället själva byggnaden placeras inom punktprickad mark som inte får bebyggas med en byggnad. Placeringen innebär inte heller någon inskränkning i grannars möjlighet att utnyttja sin egen mark.

Naturens karaktär på fastigheten kommer inte förändras i och med stödmuren. Fastigheten hade redan innan stödmuren olika slänter och höjdskillnader. Vidare kommer stödmuren täckas av planteringar av samma slag som växte där innan, till exempel rododendron.

Stödmuren är 28 m lång och 1,8 m hög inom det punktprickade området. Plank med liknande mått har accepterats såsom mindre avvikelser på punktprickad mark i fall där uppförandet av planket har skett i enlighet med detaljplanens syfte (se RÅ 2010 not. 33, ett plank om 20 m med högsta höjd om 1,6 m). Stödmuren är även vid en samlad bedömning av väsentligt mindre storlek än stödmurar och plank som inte ansetts utgöra mindre avvikelser (jfr RÅ 1995 ref. 21, ett plank som var 56 m långt och mellan ca 1 till 1,7 m högt, samt och Mark- och miljööverdomstolens dom den

28 april 2015 i mål nr P 4161-14, en stödmur som var 35 m lång och mellan ca 1 m till 2,75 m hög). Avseende Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 8651-15 den 16 september 2015 kan det understrykas att det i målet rörde sig om enbart punktprickad mark utan någon ytterligare beteckning. Det saknades även särskilda skäl att bevilja en avvikelse från detaljplanen eftersom det handlade om en planerad nybyggnation och att det helt saknades skäl att placera den tilltänka stödmuren, som utgjorde grunden för ett garage, på den punktprickade marken. Detta till skillnad från förevarande fall då bygglovsansökan avser redan uppförd stödmur, i ett område där stödmurar är vanligt förekommande och nödvändiga för att det ens ska vara möjligt att bebygga området och även fastigheten, samt att den punktprickade marken har undantag rör stödmurar i och med beteckningen "n".

Stödmuren och dess placering är utförd och upprättad i enlighet med detaljplanens syfte. Några anledningar till att stödmuren och dess placering inte ska anses utgöra mindre avvikelser från detaljplanen har inte framkommit, varför åtgärden vid en helhetsbedömning ska godkännas.

I början år 2000 beviljades bygglov för fastigheten D under detaljplanen. Enligt detta bygglov är ett flertal stödmurar uppförda på punktprickad mark med beteckningen "n" och byggnaden är placerad närmare fastighetsgräns än 4,5 m. Stödmurarna har även krävt markarbeten i form av markuppfyllnad. Stödmurarna är till stora delar dolda av planteringar. Det kan även tilläggas att naturen på fastigheten D har tagits bort i och med byggnationen för att sedan efteråt återplanteras.

Markuppfyllnad, ca 21 kvm görs där markens naturkaraktär ska bevaras
Huvudregeln vid upprättande av en detaljplan är att planbestämmelserna ska vara tydliga. Det framgår av plankartan att "naturkaraktär" ska bevaras på markområdet på Fastigheten markerat med "n" (se bilaga 1).

Skyddsbestämmelser i detaljplaner ska utformas som förbud, till exempel "*byggnaden får inte rivas*". Beskrivningen "*Naturkaraktär ska bevaras*" är utformat som ett påbud.

Vidare framgår det av plankartan och planbeskrivningen att det är "*karaktären*" som ska bevaras på fastigheten, inte naturen som sådan. Det är därmed tillåtet enligt detaljplanen att genom byggnation ta bort eller ändra på rådande natur, så länge naturkaraktären platsen hade innan byggnationen i viss mån återskapas.

I Dukning av handlingar till byggnadsnämnden daterad 2020-03-16 går det att läsa följande; "*Markåtgärder och stödmurar medför inte med automatik att den naturkaraktär som ska bevaras försvinner*".

Det har i bygglovsansökan, i samråden med kommunen och i överklagandet gjorts tydligt att det redan från början varit hans avsikt att bibehålla den karaktär naturen i området längs Nyängsvägen har. I nuläget har naturkaraktären ännu inte återställts då byggnationen avstannat och inte kan färdigställas utan gällande bygglov.

Vidare framgår det, såsom förklarats ovan, att stödmurar får uppföras inom utpekat område på fastigheten. En stödmur används uteslutande för att skapa eller bibehålla nivåskillnader i markplan. Markuppfyllnad är en oundviklig del av att uppföra stödmurar, varför det underförstått måste anses framgå av detaljplanen att även markuppfyllnad är tillåtet inom detta område (se prop. 1989/90:37, s. 56).

Markuppfyllnaden är därmed planenlig och syftet bör anses som underförstått.

Genom att använda slänter möjliggörs byggnation av den byggbara ytan på fastigheten utan att onödigt höga stödmurar krävs och behovet av flertalet nivåer minskar. Att undvika onödigt höga stödmurar var något som planförfattaren lyfte fram i planbeskrivningen. Byggnationen hade varit möjligt utan att ytan fyllts men då krävt betydligt högre och fler murar. Genom trappning hade med stor sannolikhet naturkaraktären snarare övergått till trädgårdskaraktär.

Naturkaraktären bestod vid planens författande av häckar och rododendronbuskar vilka sett från Nyängsvägen var marktäckande. Tomtens utformning och egenskaper krävde att man inför markarbetet avtäckte denna yta. Häckarna längs med Nyängs-

vägen har i stor omfattning bevarats. Anpassningar av mark har sedan gjorts för tillgänglighet till tomten och för att den ska kunna bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Genom att särskilja områden med trädgårdskaraktär och ytan med naturkaraktär har återställande underlättats. Genom återställandet av ytan kommer det inte heller framgent gå att urskilja marknivåer då häckar och buskage kommer täcka synlig markyta. Naturkaraktären sett från söder, öster och norr kommer att vara likvärdig tidigare utformning.

Mindre avvikelse - markuppfyllnad

För det fall mark- och miljödomstolen ändå skulle finna att markuppfyllnaden inte är planenlig, utgör den i alla fall en mindre avvikelse.

Huvudsakligen hänvisas till samma argumentering som ovan avseende stödmuren, med hänsyn till åtgärdernas nära anknytning, och samtliga argument tidigare redogjorda för ovan.

I korthet är markuppfyllnaden motiverad av att det inte utan stödmurar går att nyttja byggrätten, samt att stödmurarna och därmed markuppfyllnaden har bästa möjliga placering på fastigheten. Naturens karaktär på fastigheten kommer att återskapas genom planteringar. Uppförande av stödmur och därmed markuppfyllnaden på fastigheten sker därmed inte i strid med detaljplanens syfte. Vad avser markuppfyllnaden är den av liten omfattning, enbart 21 kvm. Markuppfyllnaden är utförd och nödvändig i enlighet med detaljplanens syfte. Några anledningar till att markuppfyllnaden inte ska anses utgöra mindre avvikelser från detaljplanen har inte framkommit, varför åtgärden vid en helhetsbedömning ska godkännas.

Huvudbyggnad är placerad 2,8 m från tomtgräns åt väster mot fastighet C och 4,1 m från tomtgräns åt norr mot fastighets B.

Bifogat bygglovsansökan fanns ett medgivande från ägaren av C för byggnation närmare än 4,5 m, vilket Göteborgs Stad inte tog med i sitt underlag som översändes till länsstyrelsen. Utöver detta har C genom servitut överlåtit nyttjanderätten 3 m in på sin tomt via servitut till A. Bygglöven har dessutom meddelats för byggnation av stödmur inom fastigheten F som omfattas av servitutsavtalet.

Enbart 0,46 kvm av byggnaden är placerad närmare fastighetsgränsen mot B än 4,5 m och maximalt 35,2 cm närmre än tillåtet. Avvikelsen bör inte ses som annat än en mindre avvikelse då den utgör ca 0,46 kvm dvs. under 0,4% av byggytan.

Av Mark- och miljööverdomstolens dom den 26 april 2016 i mål nr P 10682-15 följer att det är av relevans för bedömningen av om en åtgärd utgör en "*mindre avvikelse*", hur det kommer sig att byggnaden är placerad närmare fastighetsgränsen än detaljplanen föreskriver, samt hur stor del av det uppförda som är placerat inom 4,5 m från fastighetsgränsen.

Syftet med detaljplanen är att fastigheten ska kunna bebyggas med ett enbostadshus. Fastigheten har en mycket säregen topografi. Det finns inga andra realistiska eller genomförbara placeringar av byggnaden på fastigheten. För att utnyttja den bygggrätt detaljplanen medger är byggnadens placering nödvändig och utformad på så sätt att den i minsta möjliga mån ska avvika från detaljplanen, och i största möjliga mån samverka med omgivningarna och naturkaraktären.

Byggnadens placering innebär ingen negativ påverkan på den lokala omgivningen. Huruvida avvikelsen innebär olägenheter för grannar ska tas hänsyn till vid bedömningen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 maj 2018 i mål nr P 10943-17). Byggnaden är placerad 20 m från närmaste byggnad på N.s fastighet. Marken på de båda fastigheterna är kuperad och huvudbyggnaden på N.s fastighet ligger betydligt högre upp än den på hans fastighet. Placeringen av byggnaden innebär inte heller några olägenheter eller inskränkningar i användningen av Niméus fastighet närmast byggnaden. Det kan även tilläggas att enligt gällande detaljplan är hela Niméus fastighet punktprickad, vilket innebär att Niméus ändå inte kan uppföra nya byggnader på sin fastighet som skulle påverkas av byggnadens placering.

Byggnadens placering utgör ingen olägenhet ur säkerhetshänsyn då byggnaden är placerad med god marginal från kringliggande byggnader. I anledning av de specifika förutsättningarna för byggnation av fastigheten i anledning av topografin och

placeringen av närliggande byggnader, finns ingen risk för prejudicerande verkan av att bevilja detta bygglov. Byggnadens placering utgör därmed en mindre avvikelse i enlighet med 9 kap. 31 b § PBL och utgör en tillåten åtgärd.

Övrigt

Fastigheten är svårbebyggd och placeringen av huset är gjord på den yta som bedömts möjlig att bebygga utan kraftig inverkan på området i stort. Samtliga åtgärder, i enlighet med bygglovet, är nödvändiga för att fastighetens ska kunna användas och bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Placering och utformning av byggnation, i enlighet med detaljplanen, är bäst lämpad sett till markens, omgivningens och detaljplanens förutsättningar. Eventuella avvikelser krävs för att fastigheten ska kunna bebyggas.

Typen och mängden växtlighet på fastigheterna varierar avsevärt. Vissa fastigheter har endast gräsmatta, medan andra fastigheter har träd och buskar. Det synes inte ha funnits en konsekvent standard för växlighetens utformning på fastigheterna längst Nyängsvägen. Att eken på fastigheten skulle vara beskuren ligger utanför överklagandets ram. Dock kan det tilläggas att detaljplanen inte innehåller sådana preciserade bestämmelser som skulle hindra beskärning av träd på fastigheten. Professionella arborister har anlitats för att beskära och bevara eken. Efter byggarbetet på fastigheten är avslutat kommer eken att vårdas väl och till exempel ympning kommer att genomföras om expert anser att det finns ett behov av detta.

Tidigare ansökan om bygglov under år 2015 är utan relevans för domstolens prövning i detta fall. För sakens skull kan poängteras att byggnationen av fastigheten har skett enligt gällande bygglov. Någon byggnation av fastigheten har inte skett utan stöd enligt beslut och lag för byggnationens fortgående.

Även för det fall byggnaden inte anses vara fullständigt planenlig föreligger inte hinder för att bevilja bygglov enligt 9 kap. 30 § PBL, då det enligt 9 kap. 30 § punkt 1 b PBL framkommer att avvikelser från detaljplan som godtagits vid tidigare bygglovsprövning enligt PBL eller äldre författning ska jämföras med att åtgärden är planenlig. Detta för att möjliggöra beviljande av ett bygglov och utnyttjande av byggrätt enligt detaljplanen och dess syfte.

Helhetsbedömning

Såsom ovan redogjorts för är åtgärderna avseende stödmuren och markuppfyllanden planenliga. Utöver detta utgör Byggnadens placering en mindre avvikelse enligt 9 kap. 31 b § PBL. I anledning av att enbart en enda åtgärd inte är planenlig, dock tillåten såsom mindre avvikelse, ska bygglovets vid en helhetsbedömning beviljas.

Även för det fall mark- och miljödomstolen finner att åtgärden avseende stödmuren eller markuppfyllnaden istället utgör mindre avvikelser, innebär samtliga åtgärder tillsammans inget hinder mot att bevilja bygglovets med hänsyn till att åtgärderna sker i enlighet med detaljplanens syfte och att det med hänsyn till topografin finns ytterst begränsade möjligheter att nyttja byggrätten på fastigheten.

- Klaganden har gett in bl.a. skisser över planerad växtlighet och planteringar på fastigheten, fotografier samt ritningar avseende intilliggande fastighet, D.

M.N. (B) motsätter sig vad som yrkas och anser att länsstyrelsens beslut ska stå fast samt att naturmarken ska återställas till det skick som var före det att åtgärden påbörjades - i enlighet med detaljplanens syften och intentioner. Han hänvisar till vad han anfört tidigare och tillägger i huvudsak följande.

B gränsar till G men ligger i en annan detaljplan. I stort sett all mark på 305:25 är prickad.

Klaganden försöker få det att låta som att sättet detta är byggt på är det enda möjliga givet tomtens förutsättningar, men det saknar förankring i verkligheten. När byggnationen pågick stod det en kö av grusbilar med släp på vägen utanför och lass efter lass med makadam tippades på tomten som relativt snart var förvandlad till ett grustag. Därefter restes höga murar på den i nederkant 2 m höga makadambotten och tippandet av makadam fortsatte till en plattform där sedan huset placerades ovanpå.

Att behöva beskära en krona på en månghundraårig ek högt upp i luften för att man ska ha plats att placera sitt hus där kronan tidigare var vittnar om hur felaktig placeringen är. Det kommer även krävas ett staket på muren eftersom det några meter utanför ytterdörren nu är ett stup som redan är 2 m högt och därefter övergår i en brant makadamslänt. Det kommer aldrig kunna gå att döljas med några buskar.

För A gäller detaljplan 1480K-11-4151. Prickad mark får inte bebyggas. Mark med beteckning "n" anger att naturkaraktären skall bevaras. Större befintliga träd ska sparas och skyddas. Stödmurar ska inte göras onödigt höga och anpassas till omgivningen.

Av planbeskrivningen framgår att "*marken närmast Nyängsvägen får inte bebyggas*". Vidare anges att "*tomtgränsen mellan fastigheterna skall flyttas ca 5 meter mot väster för att möjliggöra en bebyggelse där mer befintlig natur kan sparas utmed Nyängsvägen*". Syftet med planläggningen var att den befintliga naturen utmed Nyängsvägen skulle sparas. För att möjliggöra det utökades byggrätten på F. Den byggbara ytan på H minskades i motsvarande grad utmed Nyängsvägen. Det medförde att den befintliga naturmarken utmed Nyängsvägen kunde sparas. Naturmarken punktprickades och belades med restriktion "n" i detaljplanen. Det får inte byggas på marken och befintlig natur ska sparas.

Av planbeskrivningen framgår också att "*på grund av bebyggelsens exponerade läge är det väsentligt att stödmurar i terrängen samt i anslutning till byggnader och utfarter ges ett utseende som smälter in i omgivningen*". Det anges vidare att "*för att bli mindre framträdande kan murarna kläs med natursten och inte göras onödigt höga*". Prickad mark får dock inte bebyggas.

Detaljplanen ska tolkas mot ÄPBL. Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) anger i mål nr P 8651-15 att uppförande av stödmur innebär att marken bebyggs. Stödmurar på prickad mark är således inte tillåtet. MÖD anger i samma mål att en stödmur på 9 m med höjd 0,4-1,2 m på prickad mark inte är en liten avvikelse.

I bygglovets för åtgärden på A anges att 35 m av stödmurarnas längd är placerad på prickad mark som inte får bebyggas. I F.s yttrande anges att stödmuren är 28 m lång och 1,8 m hög inom det punktprickade området som inte får bebyggas. F. har enbart uppgett stödmurarna mot Nyängsvägen och B. Det finns fler stödmurar på prickad mark på fastigheten, vilket kommunen noterat i bygglovets (35 m). Mot bakgrund av Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2016 i mål nr P 8651-15 innebär stödmuren på punktprickad mark på A att marken bebyggs. Det punktprickade området är dessutom naturmark "n" där befintlig natur ska sparas. Avvikelsen är inte att betrakta som li-ten utan i direkt strid mot gällande detaljplan.

Ytan på markuppfyllnaden där markens naturkaraktär ska bevaras är betydligt större än de 21 kvm som kommunen angett i bygglovets. Det framgår också av bygglovsritningarna. Ytan är åtminstone 235 kvm. Höjden på markuppfyllnaden varierar från 4 m innanför L-stöden till 1-2 m på resterande yta. Det innebär att i princip hela naturmarken som detaljplanens syfte var att spara har fyllts upp och bebyggt. Det är ingen liten avvikelse utan i direkt strid mot gällande detaljplan.

Klaganden har redan genomfört markuppfyllnaden och placerat L-stöd på den prickade naturmarken. Det finns inget kvar av den naturmark som detaljplanen uttryckligen avsåg att spara. Byggnationen är genomförd med vetskap om att bygglovets är överklagat.

Klaganden har också kapat av stora grenar på den ek som enligt detaljplanen ska skyddas och bevaras. Det är ytterligare en avvikelse från detaljplanen som ska läggas till de fyra avvikelser kommunen angett i bygglovets.

Av ovan framgår att den byggnad som klaganden valt att bygga kräver flertalet och omfattande avvikelser från detaljplanen. Det finns ingen principiell rätt för fastighetsägare att välja byggnation fritt inom planlagt område. Byggnaden ska anpassas till detaljplanen och fastighetens förutsättningar på den lokala platsen.

Planbeskrivningen betonar särskilt svårigheten att bebygga fastigheten A med

hänvisning till den sluttande marken och detaljplanens restriktioner. Planbeskrivningen anger samtidigt att byggnation i suterräng medges. Om F. valt att bygga en byggnad i suterräng, såsom planbeskrivningen redovisar, hade suterrängplanet jämnat ut höjdskillnaden för markens sluttning. En byggnad i suterräng kan byggas utan avvikelser från detaljplanen och kräver ingen markuppfyllnad eller L-stöd på den prickade naturmarken. Området kan således användas och bebyggas på ett ändamålsenligt sätt utan avvikelser från detaljplanen. Det handlar enbart om att anpassa byggnationen till rådande förutsättningar och detaljplanens restriktioner. Det har inte gjorts idag.

Den 1 december 2015 lämnade dåvarande fastighetsägare in en ansökan om bygglov för byggnation med liknande avvikelser från detaljplanen som det nu beviljade bygglovet har. Stadsbyggnadskontoret i Göteborg avfärdade den ansökan per omgående med hänvisning till att avvikelserna inte var förenliga med detaljplanens syften.

Gällande detaljplan omfattar fastigheterna D, E, F, G. Bilagor/bilder som klaganden gett in och som rör förhållanden inom andra detalj-planer är inte relevanta för detta ärende. Muren i korsningen vid Nyängsvägen 10- 12 är placerad på mark för gemensamhetsanläggning "g" - gemensam väg till fastigheterna D och E. Den är därmed inte jämförbar med den åtgärd som klaganden genomfört (uppfyllnad och L-stöd på en höjd av totalt 4 m) på prickad naturmark "n" - som inte får bebyggas och där befintlig naturmark ska bevaras.

Den 3 april 2019 ansökte han om återställande av försutten tid för att överklaga bygglovet på A, vilket han fick. Då hade klaganden bara påbörjat markarbetena på fastigheten A. L-stöden hade ställts ut men bara delvis placerats på sin plats. Marken innanför L-stöden var inte uppfylld till någon del. Klaganden kunde då valt att stoppat bygget och avvaktat hanteringen av överklagandet. Det gjordes inte utan de valde att bygga vidare. Det faktum att byggnationen fortsatt ska inte påverka domstolens bedömning av ärendet. Det är ett beslut

som klaganden tog med vetskap om den risk det skulle innebära om hans överklagan gick honom emot.

Bygglovets strider mot gällande detaljplan. Det är flera stora avvikelser där ingen är förenlig med detaljplanens syften. Avvikelserna är inte nödvändiga för att området ska kunna bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Länsstyrelsens beslut att avslå ansökan om bygglov ska därmed stå fast.

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun anser att överklagandet ska bifallas och anför i huvudsak följande.

Bygglovets beviljades med avvikelser avseende stödmurars placering på mark som inte får bebyggas, markuppfyllnad där naturkaraktären ska bevaras samt huvudbyggnadens avstånd till gräns. Avvikelserna har bedömts nödvändiga för ett ändamålsenligt bebyggande av fastigheten med hänvisning till tomtens utformning och topografi.

Stödmurar och markuppfyllnad krävs för att huset ska kunna placeras på den plats som detaljplanen anger. Åtgärden inkräktar till mindre del på det område där markens naturkaraktär ska bevaras men innebär inte att upplevelsen av den kommer att förloras. Det går även att ifrågasätta om detta är en avvikelse mot planens bestämmelser. Detaljplanen anger, inom bestämmelser för markens anordnade, att stödmurar tillåts i området mellan byggnaden och Nyängsvägen om de anpassas och döljs av plantering. Sökande har redovisat åtgärder i form av plantering för att säkerställa att naturkaraktären bevaras.

Avvikelsen avseende avstånd till gräns är en följd av de förutsättningar för lämplig placering av huvudbyggnaden som detaljplan och fastighetsplan ger. Avståndet till gräns mot B åt väster är en liten avvikelse och avståndet till F kan med hänsyn till topografin och att huvudbyggnaden på denna fastighet är placerad betydligt högre än sökandes byggnad godtas som nödvändig avvikelse.

Byggnadsnämnden står fast vid sin bedömning att avvikelserna är förenliga med planens syfte och åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna användas.

Mark- och miljödomstolen har den 1 december 2020 hållit sammanträde med syn på fastigheten.

A.F. har därefter anförts att han önskar särskilt fästa domstolens uppmärksamhet på följande omständigheter under genomförd syn.

Av honom anlitad sakkunnig H.M.framförde att det svårligen vore möjligt att uppföra något hus på fastigheten utan stödmurar. Uttalandet stöds av att byggnadens area enbart utgör ca 82 % av byggrätten och att stödmurar trots detta är oundgängliga. Vidare uppgav denne att de uppförda stödmurarna inte hade varit möjliga att placera utanför punktprickad mark på fastigheten. H.M.lyfte även att det inte går att placera stödmurarna närmare byggnaden då det skulle förhindra underhåll av och tillgänglighet till ytterväggarna.

Nämndens företrädare bekräftade att beteckningen ”n” syftar till att möjliggöra bygglov för fastigheten D, med stödmurar byggda på punktprickad mark. Det saknas anledning att tolka samma beteckning annorlunda på hans fastighet.

Fastighetens topografi och inte minst rasrisken från fastigheten F gör att byggrätten på fastigheten inte kan utnyttjas utan stödmurar. Såväl H.M.som nämnden delade uppfattningen att förutsättningarna för att uppföra en byggnad på fastigheten är svåra.

Under synen visades fastigheter längs Nyängsvägen, inom detaljplanen och angränsande detaljplan. Det framgick med klarhet att stödmurar och varierande typer av växtlighet förekommer på samtliga fastigheter.

Rhododendronbuskarna mellan fastigheten och N.s fastighet döljer samtliga stödmurar och en stor del av byggnaden. Detta tillsammans med att N.s mark mot fastigheten är punktprickad ger att denne, vid en helhetsbedömning av mindre avvikelser, inte kan anses vidkännas någon olägenhet av vare sig stödmurarnas eller byggnadens placering. Även den del av stödmuren som är delvis dold av rhododendron kommer att täckas med planeringar av murgröna.

Omständigheterna kring eken är inte en fråga i målet. Det är däremot av relevans för domstolens bedömning att de grunder som N.s framställt i målet, t.ex. avseende eken, inte är förankrade i de verkliga förhållandena på fastigheten.

Sammanfattnings har det under synen med tydlighet klarlagts att stödmuren, och även markutfyllnaden utgör planenliga åtgärder. I vart fall utför åtgärderna, tillsammans med byggnadens placering, mindre avvikelser från detaljplanen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Domstolens prövning är begränsad på så sätt att endast frågor som underinstanserna har prövat och som har överklagats kan bli föremål för domstolens bedömning. Det innebär att prövningen i målet endast omfattar frågan om det sökta bygglovets innehåller en avvikelse från detaljplanens bestämmelser och i så fall om den är förenlig med detaljplanens syfte samt är liten eller åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt.

Mark- och miljödomstolen, som har tagit del av utredningen i målet och övervägt vad parterna nu har anfört, gör följande bedömning.

Finns det några planavvikelser?

Byggrätten för fastigheten begränsas i den gällande detaljplanen av att en del av marken markerats med prickar, vilket betyder att den inte får bebyggas. Då planen antogs 1997 ska den, som parterna är ense om, tolkas mot bestämmelserna i ÄPBL. En sådan tolkning ger att uppförande av stödmur innebär bebyggelse (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2016 i mål P 8651-15). Den aktuella s.k.

prickmarken har emellertid kompletterats med en bestämmelse ”n”, som enligt planbestämmelserna betyder att naturkaraktären ska bevaras, större befintliga träd ska sparas och skyddas, samt att stödmurar ska anpassas till omgivningen och döljas av planteringar. Eftersom det i planen finns en uttrycklig bestämmelse som tillåter stödmur finns det i detta fall inte utrymme för någon tolkning av prickmarkeringens betydelse. Bestämmelsen ”n” har därför enligt mark- och miljödomstolens bedömning den betydelse som klaganden gör gällande; att inom ”n”-område är det tillåtet med stödmur.

Det har i målet gjorts gällande att det på fastigheten finns prickmark som saknar bestämmelsen ”n”. Vid en noggrann granskning av plankartan framgår emellertid att all prickmark där det uppförs stödmurar omfattas av ”n”. Enbart förekomsten av stödmurar inom prickmark med ”n” utgör således enligt mark- och miljödomstolens mening inte någon planavvikelse.

Enligt planbestämmelserna ska emellertid stödmurar anpassas till omgivningen och döljas av planteringar. I planbeskrivningen anges bl.a. att det är väsentligt att stödmurar i terrängen samt i anslutning till byggnader och utfartsvägar ges ett utseende som smälter in i omgivningen och att de, för att bli mindre framträdande, inte görs onödigt höga.

Domstolen finner ingen anledning att ifrågasätta klagandens uppgifter om att stödmurarna avses kläs med natursten och döljas av planteringar, men bedömer att de omfattande och höga stödmurarna inte kan anses anpassade till omgivningen. De stödmurar som omfattas av sökt bygglov innebär alltså enligt mark- och miljödomstolens mening en planavvikelse.

Vad särskilt gäller prickmarken längs Nyängsvägen framgår av planbeskrivningen att marken utmed Nyängsvägen var av parkliknande karaktär bevuxen med stora ekar. Denna naturkaraktär kommer genom stödmurarnas placering att påverkas genom en inte obetydlig markhöjning och plantering av buskar för att dölja stödmurarna. Den stora eken har visserligen sparats, men dess krona har kraftigt beskurits.

Domstolen gör bedömningen att åtgärderna medför att bestämmelsen om den parkliknande naturkaraktärens bevarande i området inte uppfylls och att åtgärderna inom prickmarken längs Nyängsvägen därför inte är planenliga.

Detaljplanens bestämmelser om placering, utformning och utförande innebär bl.a. att huvudbyggnad ska placeras minst 4,5 m från tomtgräns. Huvudbyggnaden har placerats närmare än 4,5 m från fastighetsgränserna till såväl F som B. Mark- och miljödomstolen anser att det sökta bygglovets innehåll innebär avvikelser från detaljplanens bestämmelser i denna del. Det förhållandet att det från F finns ett medgivande innebär inte att placeringen är planenlig.

Vidare avses en liten del av verandan placeras på prickmark, vilket också utgör en planavvikelse.

Uppfylls förutsättningarna för att ändå medge bygglov?

En förutsättning för att bygglov ändå ska kunna ges är att avvikelserna är förenliga med detaljplanens syfte. Den sammantagna avvikelsen ska dessutom antingen vara liten eller så ska åtgärden vara av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt (9 kap. 31 b § PBL).

Avgörande för bedömningen av om ett bygglov som innebär en planavvikelse kan medges är syftet med själva detaljplanen, som i detta fall är att göra det möjligt att bevilja bygglov för ett på fastigheten D redan uppfört enbostadshus och att justera byggrätterna för fastigheterna F och G så att mer natur kan sparas utmed Nyängsvägen. Avsikten är att tomtgränsen mellan fastigheterna ska flyttas ca 5 m mot väster. I detaljplanen har byggrätten för F därför utökats något mot väster och den byggbara ytan för A i motsvarande grad minskats utmed Nyängsvägen. I planbeskrivningen anges vidare bl.a. att området närmast Nyängsvägen ska behållas fri från bebyggelse.

Ett syfte med detaljplanen har alltså varit att reglera byggrätten för A på ett sådant sätt att området närmast Nyängsvägen inte bebyggs.

Enligt ansökan avses huvudbyggnadens nordöstra hörn placeras 4,1 m och det nordvästra hörnet ca 5,5 m från fastighetsgränsen i norr mot B. En liten del av verandans nordöstra hörn placeras på prickmark. Mark- och miljödomstolen bedömer att placeringen, vare sig mot B eller på prickmarken, inte strider mot planens syfte och att den avvikelse detta medför kan anses som liten.

Avståndet från huvudbyggnaden till fastighetsgränsen i väster mot C varierar från knappa tre till drygt fyra meter. Nuvarande ägare till C har medgivit placeringen och ett servitut för en redan bygglovgiven och uppförd stödmur, placerad på fastigheten C, finns. Murens avstånd till huvudbyggnaden varierar mellan knappt tre och sex meter. Mot bakgrund av planens syfte att värna området närmast Nyängsvägen bedömer mark- och miljödomstolen att byggnadens placering nära den västra fastighetsgränsen inte strider mot planens syften. Avvikelsen kan dock inte anses liten. Frågan är då om avvikelsen kan bedömas vara av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna bebyggas på ett ändamålsenligt sätt (9 kap. 31 b § punkt 2 PBL). Av förarbetena till bestämmelsen framgår bl.a. att en sådan avvikelse typiskt sett ska vara nödvändig för att kompensera för ofullständigheter och brister i detaljplanen och att den i första hand avses öppna för avvikelser från de frivilliga planbestämmelser som kommunen får besluta vad gäller placering, utformning och utförande av byggnadsverk (prop. 2013/14:126 s. 180). Mark- och miljödomstolen anser därvid att den bedömning som gjordes i detaljplanen om behovet av att utöka C med ca 5 m åt väster, och som genomförts, var otillräcklig med hänsyn till framtida byggbarhet på A. Avvikelsen kan därför enligt domstolens mening godtas som nödvändig för områdets ändamålsenliga bebyggelse.

Vad gäller stödmurarna och markuppfyllnaden på prickmarken mot Nyängsvägen gör domstolen följande bedömning. Prickmarken mot Nyängsvägen utgörs av en förhållandevis smal remsa om ca 10 m. Det torde enligt mark- och miljödomstolens bedömning inte finnas förutsättningar för att marken på denna plats att vara ”parkliknande”. Klaganden har anfört att stödmurar och markuppfyllnader behövs för att kunna uppföra ett hus på fastigheten. Mot bakgrund av fastighetens kraftiga kupe-

ring ifrågasätter inte av mark- och miljödomstolen denna uppgift. Även denna avvikelse kan därför enligt domstolens mening godtas som nödvändig för områdets ändamålsenliga bebyggelse.

Vid en samlad bedömning av ovan redovisade avvikelser anser mark- och miljödomstolen de är förenliga med detaljplanens syfte samt bedömer att åtgärden dessutom är begränsad och nödvändig för områdets ändamålsenliga bebyggelse. Länsstyrelsens beslut ska därför ändras och byggnadsnämndens beslut stå fast.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 15 februari 2021.

Susanne Lindblad

Helena Carling

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Helena Carling. Föredragande har varit beredningsjuristen Eva Högmark.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.